

## **«Πληρώνω Όσο Πετώ». Καθυστερεί και πνιγόμαστε στα σκουπίδια**

Το άρθρο υποβλήθηκε στον Παγκύπριο Διαγωνισμό «Νέοι Δημοσιογράφοι για το περιβάλλον».

Από τις μαθήτριες Ελευθερίου Νίκη, Ιωάννου Παντελίνα και Σιαμανή Μιχαέλα Μαρία του Περιφερειακού Γυμνασίου Λιβαδιών. Υπεύθυνος εκπαιδευτικός: Δρ. Κουμής Φιλίππου, Βιολόγος

Σε πόλεις όπως το Μάαστριχτ και η Γάνδη, οι πολίτες χρεώνονται ανάλογα με τον όγκο των σκουπιδιών που παράγουν, γεγονός που μειώνει το κόστος συλλογής και αυξάνει την ποιότητα της ανακύκλωσης, άρα και το κέρδος από την πώληση των υλικών. Στόχος του προγράμματος «Πληρώνω Όσο Πετώ» (ΠΟΠ) είναι η μείωση των υπολειμματικών-μη αξιοποιήσιμων αποβλήτων που κατευθύνονται στις χωματερές. Στην Κύπρο εφαρμόζεται στο Δήμο Κουρίου με επιτυχία εδώ και 4 χρόνια χωρίς οικονομική ζημιά (Εφημερίδα Πολίτης, 06 Απρ 2025) και σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα του Δήμου Λευκωσίας και στο Δήμο Αγλατζιάς. Σύμφωνα με την κ Άρτεμις Παλαιογιάννη, Υγειονομική Λειτουργό Καθαριότητας στο Δήμο Λάρνακας, τα προγράμματα αυτά (Pay As You Throw, PAYT), όπως εφαρμόζονται σε διαφορετικές Ευρωπαϊκές πόλεις, έχουν ως κοινό παρονομαστή το αυξημένο κόστος διαχείρισης των υπολειμματικών αποβλήτων (που δρα αποτρεπτικά, έτσι ώστε οι πολίτες να «υποχρεώνονται» κατά κάποιον τρόπο να κάνουν διαλογή των αποβλήτων που παράγουν).

Η εφαρμογή του αντίστοιχου Κυπριακού προγράμματος ΠΟΠ, χαρακτηρίζεται από συνεχή μετάθεση των χρονοδιαγραμμάτων, με την αρχική νομοθεσία να ψηφίζεται το 2021 και την επίσημη εφαρμογή του να ορίζεται αρχικά για τον Ιούλιο του 2024. Ο νόμος όριζε την 1<sup>η</sup> Ιουλίου του 2024 ως αρχή

της «υποχρεωτικής» ανακύκλωσης στην Κύπρο με το πρόγραμμα ΠΟΠ. Ωστόσο, η μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και η διαπιστωμένη ανετοιμότητα των αρχών οδήγησε σε αναβολή για τον Ιανουάριο του 2025, η οποία επίσης δεν τηρήθηκε λόγω έλλειψης απαραίτητου εξοπλισμού και υποδομών στις μονάδες διαχείρισης αποβλήτων. Οι συνεχόμενες διαφωνίες για το κόστος της προπληρωμένης σακούλας και η απαίτηση της Ένωσης Δήμων για πρόσθετη κρατική χρηματοδότηση μετάφεραν τον σχεδιασμό για το τέλος του 2025, μετά στις αρχές του 2026, ενώ πλέον ο νέος ορίζοντας για την πλήρη και καθολική εφαρμογή του συστήματος έχει μετατεθεί επίσημα για το 2027. Όπως μας είπε ο κ. Θεοπέμπτου, πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Περιβάλλοντος, εκκρεμούν τρεις αγωγές της Ευρωπαϊκής ένωσης εναντίον της Κύπρου: «Θα πληρώσουμε άγριο ποσό-πρόστιμο [...] μας δώσαν 6 χρόνια διορία οπότε το πρόστιμο θα είναι βαρύ». Και διευκρινίζει ότι στις Ευρωπαϊκές χώρες γίνεται διαλογή των απορριμμάτων στην πηγή (μικροί παραγωγοί-νοικοκυριά, και μεγάλοι παραγωγοί-επιχειρήσεις), ενώ εμείς έχουμε ένα παλαιωμένο σύστημα που μας έχει κληροδοτήσει τις σημερινές μονάδες διαλογής όπως αυτή στο Πεντάκωμο και στη Κόση: «την πιο καλή διαλογή την κάνουν οι κάτοικοι στις πόλεις και στις κοινότητες [...] δηλαδή άμα πεις του άλλου, χωρίζέ μου τα χαρτιά σου, τις συσκευασίες, τα αποφάγια [...] τότε είναι η πιο καλή ποιότητα (στη διαλογή) που θα πάρεις. Εμείς το 2004-2005 ξεκινήσαμε μια μελέτη και είπαμε ότι όλα αυτά που κάνουν οι Ευρωπαίοι εν πελλάρες..».

Η δημοσιογραφική μας ομάδα διοργάνωσε μια ενημερωτική εκστρατεία , με κύριο στόχο την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση της τοπικής-μαθητικής κοινότητας όσον αφορά το πρόγραμμα ΠΟΠ και τα οφέλη που επιφέρει. Επιπλέον οι συμμετέχοντες προβληματίστηκαν για τη συμβολή του προγράμματος στην προστασία του περιβάλλοντος και στην αειφόρο ανάπτυξη του τόπου. Στην έρευνα συμμετείχαν περίπου το ένα τρίτο των μαθητών του Περιφερειακού Γυμνασίου Λιβαδιών (191 μαθητές), που προέρχονται επιπλέον

από τις κοινότητες Τρούλων, Ορόκλινης, Κελλιών και Πύλας. Βρήκαμε ότι μόνο 4 μαθητές (2%) γνώριζε για το πρόγραμμα ΠΟΠ. Μετά την ενημέρωση που τους κάναμε, πολλοί από αυτούς δήλωσαν ότι θα το εφαρμόζαν (153 μαθητές, 80% των συμμετεχόντων). Οι υπόλοιποι δεν έδειξαν ενδιαφέρον για να ενημερωθούν. Το 69% όσων η στάση ήταν θετική (106 στους 153), θα το έκαναν τόσο για προσωπικό όσο και για συλλογικό όφελος.

Ο κ. Βύρας, με την ιδιότητά του ως πρόεδρος της Ένωσης Δήμων, μας δήλωσε ότι, σύμφωνα με τις δίκες τους έρευνες, το κόστος εφαρμογής του προγράμματος κυμαίνεται ετησίως στα 80-100 εκ. ευρώ. Αντιθέτως, το κράτος ρίχνει το κόστος στα 25-30 εκ. και το στηρίζει με το συγχρηματοδοτούμενο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα πολιτικής συνοχής ΘΑΛΕΙΑ, που λήγει το 2027. Σύμφωνα με τον κ. Θεοπέμπτου, όταν οι πολίτες πληρώνουν μόνο «Όσα Πετούν», τότε πέφτουν τα εισοδήματα των δήμων δραματικά, και αυτό θα μπορούσε να εξηγήσει την πιο πάνω διαφορά. «Αν είσαστε Λευκωσία και έχετε εξοχικό στα Περβόλια, σε βάζει ο κοινοτάρχης των Περβολιών να πληρώνεις (φόρους για τα) σκουπίδια, ασχέτως αν πηγαίνεις δέκα μέρες το χρόνο (μόνο)...».

Για να εξηγήσουμε αυτή τη διαφορά αναζητήσαμε στον ιστότοπο *Google* στοιχεία σχετικά με τον πληθυσμό και το Ετήσιο Κόστος Καθαριότητας (ΕΚΚ), πόλεων που έχουν υιοθετήσει προγράμματα PAYT, καθώς και άλλων πόλεων που δεν εφαρμόζουν τέτοια προγράμματα (εικ.1, γραφική παράσταση 1). Ακολούθως ζητήσαμε από ανεξάρτητες εφαρμογές Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) να επιβεβαιώσουν την ορθότητα των αποτελεσμάτων μας. Αρχικά ζητήσαμε από την εφαρμογή TN *DeepSeek* να επιβεβαιώσει τα νούμερά μας. Επαναλάβαμε την αναζήτηση με την εφαρμογή *Google AI* από άλλη συσκευή και δίκτυο, για να είμαστε σίγουροι ότι δε θα υπάρξει συσχετισμός των δεδομένων μεταξύ των δύο εφαρμογών. Αναθέσαμε στην *Google AI* να υπολογίσει τη διαφορά ανάμεσα στο κόστος καθαρισμού και το κέρδος από την ανακύκλωση στις ίδιες πόλεις, που είχαν χωριστεί σε δύο ανώνυμες λίστες (χωρίς δηλαδή να γίνεται καμία αναφορά

σε προγράμματα PAYT – εικ. 1, γραφική παράσταση 2). Και στις δύο περιπτώσεις το κόστος ήταν αυξημένο στις πόλεις που δεν έκαναν ΠΟΠ. Σημειωτέον, όταν ρωτήσαμε την εφαρμογή *Google AI* για την διαφορά ανάμεσα στις δυο ομάδες πόλεων, το λογισμικό της εφαρμογής εντόπισε (μεταξύ άλλων) ότι μόνο οι πόλεις της μίας ομάδας εφάρμοζαν προγράμματα τύπου PAYT.

Επιπλέον φαίνεται καθαρά από τις γραφικές παραστάσεις ότι το ετήσιο κόστος καθαρισμού για πόλεις του ενός εκατομμυρίου δεν είναι, σε καμία περίπτωση, μόνο 30 εκ. ευρώ. Εδώ ο κ Βύρας δηλώνει ακόμα ότι οι δήμοι δεν γνωρίζουν ποιες ανάγκες θα καλύπτει το πρόγραμμα ΘΑΛΕΙΑ και αν το επιπλέον κόστος θα μετακυλιστεί στον πολίτη, που μπορεί να καταλήξει να είναι διπλάσιο ή και τριπλάσιο του σημερινού. Για το κόστος καθαριότητας και τον αντίστοιχο φόρο μας είπε «σκύβαλα δεν είναι μόνο τα σκύβαλα που συλλέγουμε από το σπίτι [...] είναι η συνολική καθαριότητα της πόλης, είναι το πράσινο της πόλης [...] θα υπάρχει ένα fix ποσό που θα ονομάζεται τέλος καθαριότητας [...] και τα υπόλοιπα θα είναι ανάλογα με τη σακούλα που θα αγοράζει ο καθένας [...]». Αυτός είναι ο στόχος και η λογική του προγράμματος, που θέλει η Ένωση Δήμων».

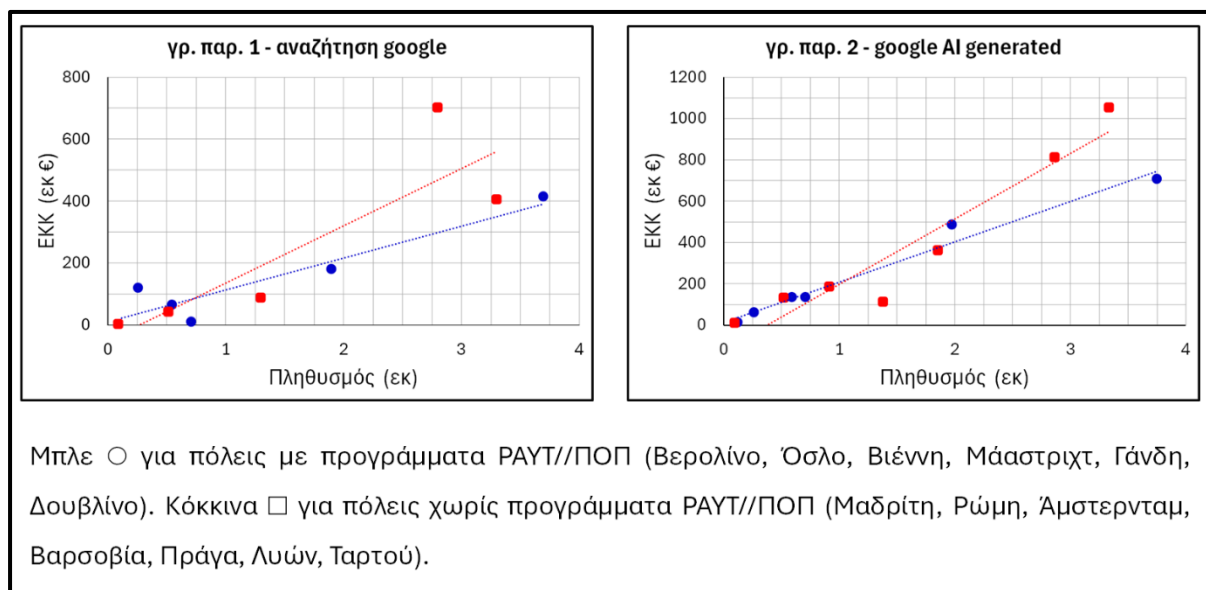
## Πηγές

1. <https://www.politis.com.cy/politis-news/cyprus/977353/oute-kai-ghia-to-2027-den-desmeuontai-ghia-to-plirwno-oso-petw-oi-dimoi-zitoun-ksekathares-apantiseis>
2. <https://www.politis.com.cy/politis-news/cyprus/925546/o-dimarxos-kouriou-pantelis-georgiou-ston-p-gia-tis-apofaseis-tou%20A0plirwno-oso-peto%20A0>



## Εικόνες

**Εικόνα 1:** Το ΕΚΚ Ευρωπαϊκών πόλεων για τα έτη 2024-2025, εξαρτάται από την εφαρμογή προγραμμάτων ΡΑΥΤ/ΠΟΠ και τον πληθυσμό τους.



**Εικόνα 2:** Συλλογή απορριμμάτων PMD στην περιοχή Μακένζυ, από μαθητές του Περιφερειακού Γυμνασίου Λιβαδιών.

